

1947
"PREGLEDA DOGODKOV" ST. 7

GEORGIJ DIMITROV:

KAM GRE BOLGARIJA?

IZDAJA PROPAGANDNI ODSEK IZVRŠNEGA ODBORA OF

8 CO. 3. 1950/1201

Uvodne besede

Tu objavljeni članek slavnega Bolgara Georgija Dimitrova nam blesteče pojasnjuje vzroke zadržanja Bolgarije v sedanji vojni, njeno krivdo in tudi možnosti, da se reši iz močvirja, v katero je zabredla, in opere svojo narodno čast.

Toda bralec naj vidi v vsebini brošure tudi potrdilo, kako pravilno so postopali narodi Jugoslavije, ko so po razbitju pristopa k Trojnemu paktu in po izdajalski kapitulaciji kraljeve jugoslovanske vojske l. 1941 organizirali narodno osvobodilno borbo. Če ne bi bili tega storili, bi danes kakor Bolgari, Romuni, Madžari in Finci krvaveli na frontah za tujo, krivično stvar, hiral bi v nemških vojnih tovarnah v mnogo večjih množicah za podpiranje okupatorskega vojnega stroja; kljub problematični in enodnevni dodelitvi Soluna in jamstvu obstoječih meja bi bili nemška kolonija, nad katero bi visel že Damoklejev meč nemške vojaške uprave, kakor je Bolgarija „kljub narodni združitvi“ s Tracijo in Makedonijo in severno Dobrudžo nemška kolonija. Prav tako kakor Bolgarom bi nam neovirano ropali gozdove, rudnike in drugo narodno bogastvo ter rekvirirali žito; s silnimi mukami in bolečinami bi se danes izkopavali iz nemške vojne družine, postali bi predmet uničujočih, strahovitih napadov letelih trdnjav kakor Sofija in Plovdiv, spremenili bi se v tako grozno bojišče kakor sovjetsko-nemška fronta in bili bi končno žrtev neusmiljenega mirovnega diktata zmagovalca, kakor bodo Bolgarija, Finska in drugi, če sepravočasno ne rešijo. Hujše kakor vse drugo bi pa bil neizbrisni pečat sramote, ki bo ostal Bolgarom v zgodovini, ker so sodelovali v tej vojni na strani sil zla, mračnjastva, zaslužnjevanja in smrti, ker so igrali žandarsko in okupatorsko vlogo v Jugoslaviji.

Danes, ko se je začel vojaški zlom Nemčije, na katere zmago so računali bolgarski politiki prav tako „dalekovidno“ kakor pri nas Stojadinović in drugi petekolonski politični voditelji, bi se bolgarska reakcija rada poceni izvela iz kaše, ki jo je skuhala. Ministrski predsednik Božilov je izjavil v Sbranju (parlamentu), da bolgarske čete sploh niso zasedle delov Jugoslavije in Grčije zaradi osvajanja, temveč zaradi „vzdrževanja reda“. Toda Božilov je pozabil, da na zastavi svobodoljubnih narodov, s katerimi bo imel opravka, ni „križarska vojna proti boljševizmu“, temveč Atlantska, Moskovska in Teheranska deklaracija. Zato je dobil za odgovor ponovni opomin zaveznikov, da se imajo bolgarske čete najprej umakniti z zasedenega ozemlja, da morajo takoj prenehati z borbo proti Narodno Osvobodilni Vojski in Partizanskim Odredom Jugoslavije, preden bi se

zavezniki sploh kaj menili z bolgarsko vlado. Zaman so zahrbtnje špekulacije, da bi zavezniki priznali Bolgariji okupacijo delov Jugoslavije kot nagrado za izstop iz vojne; zunanji minister Eden je dne 22. marca v odgovoru na neko interpelacijo v Parlamentu kategorično zavrnil te špekulacije.

Spričo takih odgovorov in nemških katastrof na ruski fronti so bolgarski vladajoči krogi izgubili glavo in delajo samomorilne neumnosti, tako kakor finski. Tako Božilov s svojo novo izjavo, da bo Bolgarija v potrebi z orožjem v roki branila ozemlje, ki ga je v tej vojni zasedla. Bolgarsko ljudstvo se pa pri tem vedno bolj prepričuje, kakor nam kaže januarski govor Dimitrova po moskovskem radiu, da je najhitrejša in najcenejša pot za rešitev Bolgarije še vedno in kljub vsemu pogrezanju ta, da se bolgarski narod takoj upre Nemcem in njihovim hlapcem, domačim izdajalcem. Pri tem lahko računa na pomoč zaveznikov in NOV Jugoslavije. „Bolgarija ima odlične oborožene sile, ki so zmožne boriti se proti nemškimi četam v deželi“, je dejal Dimitrov.

Nekaj bolgarskih oddelkov v Jugoslaviji je že prestopilo na stran NOV Jugoslavije in bataljon, ki nosi ime slavnega bolgarskega pesnika Hrista Boteva, je že zaslužil priznanje vrhovnega komandanta maršala Tita. V sami Bolgariji se širijo sabotaže in diverzantske akcije. Opozicija v parlamentu narašča in to zgovorno prča o razpoloženju med narodom. Iz Sofije prihajajo poročila o demonstracijah in neredih ter o odpustih visokih državnih funkcionarjev. Vlada neprestano pošilja agitatorje med ljudstvo. V koncentracijskih taboriščih je nad 100.000 Bolgarov. Partizani se pojavljajo v sami okolici Sofije in na nekaterih področjih v srednji Bolgariji so vladine bolgarske in nemške čete organizirale proti njim veliko „očiščevalno“ ofenzivo, v kateri je sodelovalo 20.000 vojakov s tanki in letali ter se znašalo nad civilnim prebivalstvom, ko ni moglo uničiti partizanov.

Pri tej priliki ne smemo prezreti ogromnega vpliva na notranji razvoj Bolgarije, ki ga ima po priznanju vsega zavezniškega tiska in radia boj NOV Jugoslavije in elasti sklepi druge skupščine Avnoj-a v Jajcu ter njih pozitivni sprejem v inozemstvu. Zgodovinsko dejstvo, da je Avnoj priznal Makedoniji njeno lastno državnost in okviru federativne Jugoslavije, da ji je dal svojo vojsko s svojim Glavnim štabom, da je postal podpredsednik AVNOJ-a znani makedonski revolucionar in politični delavec ter član Vseslovanskega Odbora v Moskvi Dimitrije Vlahov, ki mora že desetletja bivati v emigraciji, da je s tem za vselej obsojena in odpravljena velesrbska imperialistična in kolonialna politika v Makedoniji, ter dejstvo, da je prepovedan povratek v Jugoslavijo kralju Petru kot predstavniku dinastije, ki je bila nosilec take politike, — vse to je vzbudilo v Bolgariji mogočen val simpatij do jugoslovanskega osvobodilnega gibanja in tudi stremljenje po posnemanju.

Albin.

GEORGIJ DIMITROV: KAM GRE BOLGARIJA?

Nenadna smrt carja Borisa je v mednarodni javnosti izzvala veliko zanimanje za politični položaj Bolgarije in njeno vlogo v današnji vojni. To je popolnoma razumljivo, če upoštevamo, da ta po teritoriju in prebivalstvu majhna država vendar zavzema zelo važen položaj na Balkanu, posebno zaradi svojih vojnoprategških pozicij in ker ima še svežo, 450.000 vojakov številno vojsko, ki se ni udeležila vojne. Prav tako je treba upoštevati tudi dejstvo, da Hitlerjeva Nemčija prav sedaj izvaja na Bolgarijo največji pritisk, da bi jo potegnila v aktivne vojne operacije na strani Nemčije.

Kam gre Bolgarija? Kakšen bo njen politični položaj po smrti carja Borisa, ki je ostal na čelu nemško usmerjenih krogov in jih je združeval? Ali bo bolgarski narod dovolil, da se še dalje izvaja Nemčiji prijazni kurz, ki je privedel državo v slepo ulico in na rob prepada? Ali bo Hitlerjeva Nemčija mogla v svojih grabežljivih rokah obdržati Bolgarijo in izkoristiti njeno ozemlje, njeno vojsko, prometne zveze, njene izvore hrane in surovin? Ta vprašanja vznemirjajo vse odkrite prijatelje bolgarskega naroda.

Dvoje zgodovinskih dejstev je globoko povezal bolgarski narod z velikim ruskim narodom. Prvo dejstvo: Bolgarija je dobila svoje narodno osvobodjenje iz rok ruskega naroda. To dejstvo je v bolgarskem narodu zelo močno vplivalo in zbudilo velike tradicije hvalečnosti in ljubezni do ruskega naroda. Drugo: bolgarski in ruski narod sta po skupni usodi slovanskih narodov povezana v boju proti tevtonskemu stremljenju po izkoriščanju Slovanov. Slovanska krvna sorodnost, bližina jezikov, skupna pisava in kultura, skupni interesi v boju proti nemški nevarnosti so ustvarili tak temelj za neločljivo zvezo Bolgarov in Rusov.

Vsi veliki javni delavci bolgarskega narodno osvobodilnega gibanja v XIX. stoletju so bili ognjevit in prepričani pristaši bolgarsko-ruskega bratovstva. Bolgarski narod je sprejel svobodo od ruskega naroda, ko so ruske čete razbile bolgarske sovražnike. Bolgarski narod je v njem videl svojega osvoboditelja in veliko oporo svojemu narodnemu obstoju.

Ni potrebno govoriti še o tem, da so bili tako ustvarjeni izredno povoljni pogoji za razcvet najpristrčnejšega prijateljstva med dvema slovanskima narodoma, posebno ko je ruski narod uničil carizem in vzel svojo usodo v svoje roke. Proti tej naravni in splošno narodni priljubljenosti ruskega naroda v bolgarskem narodu pa je vstal nemški imperializem, ki si je z vsemi sredstvi prizadeval, da si čez Balkan prebije pot na vzhod. Prediranje nemškega imperializma je bilo zvezano s tem, da se je v Bolgariji vgnezdila nemška agentura, ki je zbrala okoli sebe najreakcionarnejše, najpohlepnejše in najpodkupljivejše bolgarske elemente. Ta nemška agen-

tura je v zadnjih treh desetletjih vodila protibolgarsko politiko, ki jo je bolgarski narod plačal z narodno katastrofo v balkanski vojni 1912 — 13 in s še hujšo narodno katastrofo 1918. Prvo svetovno vojno, v katero je bila potegnjena na strani Nemčije, je Bolgarija končala z bilanco: 150.000 mrtvih, na stotisoče invalidov, vdov in sirot, mnogo stotiseč beguncev, dve milijardi in pol zlatih Levov reparacij in obrezanje bolgarskega ozemlja. Bolgarija je doživela izropanje, ki je privedlo do gospodarskega razsula. To je bila nagrada Bolgariji za sodelovanje v prvi svetovni vojni na strani viljemovske Nemčije. Bolgarske narodne koristi so dobile zelo težak udarec. Car Ferdinand je plačal to politiko s svojo krono in je pobegnil v Nemčijo k svojim gospodarjem, ki mu še danes ta dan plačujejo pokojnino. Ferdinand je odšel, toda položaj Bolgarije se ni spremenil. Bolgarskemu narodu ni uspelo, da bi 1918 enkrat za zmeraj zatrl nemško agenturo. Ko je Ferdinandov sin Boris postal car, je nadaljeval nemško politiko svojega očeta. To je eden prvih vzrokov, da je Bolgarija skoro četrto stoletja pozneje po prvih katastrofah spet doživela dneve, ko sklepa zvezo z Nemčijo, zvezo, ki jo je spet privedla na rob propada, do najhujše narodne katastrofe.

Ko je car Boris stopil na prestol, je začel vladati, opirajoč se na najreakcionarnejše elemente v narodu in v vojski. Z njihovo pomočjo je izvršil državni udar 9. junija 1923, ko je vrgel ustavno vlado Stambolijškega in uvedel fašistični red. Šel je po poti popolnega podrejanja bolgarskih koristi nemški imperialistični politiki. To je privedlo do poznejše priključitve Bolgarije taboru držav Osi in do izpremembe Bolgarije v hitlerjevskega vazala. To so bili rezultati nemško usmerjene politike bolgarskih vladajočih krogov. Hitlerjevi agenti v Bolgariji namenoma širijo bajko, da v tej vojni, marca 1941, ko je bolgarska vlada dovolila nemškim četam prihod v državo, kar je izvršila narodu za hrbtom in proti njegovi volji, Bolgarija ni imela druge izbire. Ti agenti so govorili, da je Bolgarija morala iti z Nemčijo, ker so se samo tako mogle zavarovati bolgarske koristi na Balkanu. Toda to je gola laž, ki jo je popolnoma razkrinkala izjava ljudskega komisarja za zunanje zadeve SSSR z dne 3. marca 1941. Po objavi bolgarske vlade, da je pristala na prihod nemških čet zato, da bi se ohranil mir na Balkanu, je Ljudski Komisariat za zunanje zadeve SSSR dal naslednjo izjavo:

1. Sovjetska vlada se ne more skladati z mišljenjem bolgarske vlade o pravilnosti politike, ki jo v tem vprašanju vodi bolgarska vlada, ker to njeno stališče ne vodi k utrjevanju miru, ampak razširja vojno in potiska vanjo Bolgarijo samo.

2. Zaradi tega Sovjetska vlada, zvesta svoji politiki miru, ne more podpirati bolgarske vlade pri izvajanju njene sedanje politike.

Izven dvoma je, da Nemci ne bi mogli izvesti vdora na Balkan in porušiti miru v tem delu Evrope in da bi se rešile koristi Bolgarije, če bi se bolgarska vlada ozirala na opomin sovjetske vlade.

Takšen je bil položaj marca 1941, ko so nemške čete prišle v Bolgarijo in so razmestile po njenem ozemlju. Ob tej uri so bili narodi Jugoslavije pripravljeni, braniti se pred Nemci. Grška vojska je tolkla Italijane na albanskih tleh. Opirajoč se na svojo vojsko in na enodušno voljo vsega ljudstva bi Bolgarija tedaj mogla ohraniti svojo nevtralnost. Mar osnovne koristi naroda niso nalagale potrebe po ohranitvi nevtralnosti, mar bolgarski narod tedaj ni zahteval pakta o nenapadanju z bratskim sovjetskim narodom, kar bi bilo zelo važno poroštvo za neodvisnost Bolgarije in za ohranitev miru na Balkanu? Toda bolgarski vladajoči krogi so odbili to ljudsko zahtevo, bolgarsko državo priključili osi in nemške čete spustili v deželo. S tem so zasadili nož v hrbet Jugoslaviji in Grčiji, ker so omogočili hitlerjevskim tolpom razbiti jugoslovansko in grško vojsko.

Vsi ti dogodki so jasno pokazali, da so reakcionarni bolgarski voditelji prelomili mir na Balkanu in potegnili Bolgarijo v vojno območje.

Nemci in bolgarski reakcionarni oblastniki so videli kako tesna je povezanost bolgarskega naroda z vsemi slovanskimi narodi. Zaradi tega so poskušali, bolgarski narod čim bolj odtujiti Slovanom, da, celo spremeniti ga v orožje, naperjeno proti bratskemu ruskemu narodu, ki stoji na čelu Sovjetske Zveze. Oni so ga hoteli spremeniti v izdajalca Jugoslavije in slovanskih bratov Makedoncev, Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ko so Bolgarijo izdali hitlerjevskim razbojnikom, so bolgarski vladajoči krogi zadali najhujši udarec njenim narodnim koristim. Posledice te politike so naslednje: Bolgarija se je spremenila v Hitlerjevo oporišče v vojni proti bratski Sovjetski Zvezi. Burgas, Varna, Balčik in druga mesta na bregovih Črnega morja kakor tudi pristanišče Ruščuk na Donavi so se znašli nenadoma v rokah Nemcev, ki so jih spremenili v oporišča za svoje podmornice in druge vojne ladje. Še več, bolgarska mornarica služi za prevoz streliva in vojnega gradiva proti Sovjetski Zvezi. Najvažnejše železniške proge so v rokah Nemcev in tudi služijo za prevoz čet in gradiva v isti namen. Nemci imajo na bolgarskem ozemlju mnogo letališč in skladišč vojnega gradiva. Vse železnice so pod nadzorstvom nemških vojnih oblasti. Nemci grade skozi Bolgarijo vojaške ceste in pripravljajo spremenitev bolgarskega ozemlja v Hitlerjevo bojišče. Nemci so izropali Bolgarijo bolj kot v prvi svetovni vojni. Preko državne Direkcije za izvoz žita so Nemci iz Bolgarije odpeljali že ogromne količine žita in drugih poljedelskih proizvodov. Izvoz hrane in surovin v Nemčijo je prekoratil ogromno vsoto 20 milijard levov. To je dolg nemške Državne Banke bolgarski Državni Banki. To je dolg, ki Bolgariji nikoli ne bo poravnán. Toda ropanje Bolgarije se ne vrši samo na ta način. Bolgarija vzdržuje na svoj račun mnogoštevilne bolnice ter družine vojakov in nemških nameščenecv. Lačna nemška sodruga kupuje v Bolgariji ceneno hrano in v zavojih neprestano pošilja v Nemčijo. Bolgarija je gospodarsko spremenjena v privesek Nemčije. Nad 65 odstotkov tujezemskega kapitala v Bolgariji pripada Nemčiji. Svojo gospodarsko politiko podrejajo sedanji vladajoči

krogi Bolgarije enemu samemu smotru, služenju Nemčiji. To pomeni, da je Bolgarija likvidirala svojo samostojnost in da se je spremenila v pravo nemško kolonijo, kar neogibno vodi do popolnega narodnega zaslužnjenja bolgarskega ljudstva. Na Hitlerjevo zahtevo so bolgarski krmarji v decembru 1941 napovedali vojno Angliji in Zedinjenim Državam Amerike, dvema svetovnima velesilama. Vendar pa Bolgarija ni mogla poslati svojih čet na sovjetsko-nemško fronto zaradi močne opozicije ljudstva in vojske proti takemu podjetju, igra pa zato vlogo Hitlerjevega žandarja na Balkanu. Bolgarske čete so okupatorske čete v Jugoslaviji in Grčiji. Car Boris je dal Nemcem na razpolago na Balkanu bolgarske divizije, ki so zamenjale nemške, namenjene za nemško-sovjetsko fronto. In glej, dejstvo, da se je spremenila Bolgarija v Hitlerjevega žandarja na Balkanu, hočejo njeni reakcionarni krmarji predstaviti kot uresničenje bolgarskih narodnih koristi. Ti krmarji tolažijo bolgarsko ljudstvo s tem, češ da je Bolgarija dobila Tracijo in Makedonijo. Toda Bolgarija, ki je dobila Tracijo in Makedonijo, je izgubila svojo narodno neodvisnost. Nemci ne ropajo samo po Traciji in Makedoniji, Nemci so gospodarji tudi v Bolgariji sami, kjer se vedejo kot pravi gospodarji. Bolgarija, Makedonija in Tracija so naslikane na zemljevidu, ki ga je nedavno izdal Göbbels, „kot nemška področja, ki so začasno pod bolgarsko upravo“. Toda vedno širše partizansko gibanje v Makedoniji in Traciji dokazuje, da prebivalstvo teh pokrajin ni samo proti nemškim okupatorjem, ampak tudi proti nemškim hlapcem, bednim bolgarskim krmarjem.

Car Boris je zidal svoje račune na hitro zmago Nemčije. Toda do te zmage ni prišlo. Nasprotno postaja iz dneva v dan vedno bolj jasno, da Nemčija vojno izgublja in da je Boris pripeljal Bolgarijo na rob prepada. Bankrotski monarh je začutil, da ga bolgarski narod vedno bolj sovraži. Začel je z raznimi manevri, toda bilo je prepozno. Po njegovem romanju v Berlin je prišlo do njegove nenadne smrti. Očividno je, da ta zelo zdravi človek v naponu svojih sil, ta izvrstni turist ni umrl brez pomoči Berlina. Bolgarska klika je po Borisovi smrti izbrala namestništvo, ki da naj upravlja državo za mladoletnosti Borisovega sina, carja Simeona, ki ima sedaj 6 let. Ko so izbirali to namestništvo, so bolgarski krmarji postopali tako, kakor so sami hoteli, izmikajoč se odredbam bolgarske ustave, ki določajo sklicanje Sobraanja (bolgarskega parlamenta) za izvolitev narodnega sveta. Zakaj so obšli ustavo? Zato, ker bi prišle do izraza ljudske množice, ki bi izrekle svojo odločno besedo proti njim, nemškim hlapcem in narodnim izdajalcem. Bolgarski izdajalci pod vodstvom nemških gauleiterjev nadaljujejo z nemško politiko umrlega carja.

Smrt carja Borisa je bila za Nemce zelo ugodna prilika za vmešavanje v bolgarske notranje zadeve. Ni bil slučaj, da je v Bolgarijo takoj prišlo nemško odposlanstvo, ki so ga sestavljali feldmaršal Röder, admiral Trine in general SS-čet Wienenberg, spremljali pa so jih predstavniki Gestapa in drugi. Vsi ti so se trudili, da se ustvari namestništvo, ki bo

nadaljevalo prejšnji nemški kurz. Pa ne samo to. Težki položaj sili Hitlerja, da zahteva od Bolgarije nadaljnih korakov, ki naj jo potisnejo v vojno proti sovjetskemu ljudstvu. Bolgarski izdajalci so pripravljeni iti po tej poti in zato kaže bolgarski narod do njih vedno večje sovraštvo. Nikoli to sovraštvo ni bilo globlje kot sedaj. Nikoli še ni bilo očitnejše, kako brezumno je naslanjati se na Nemčijo. Proti temu ni samo vse, kar je v Bolgariji zdravo in pošteno, ne, proti temu je tudi sama logika dogodkov te vojne.

Letošnje poletje je prineslo Nemčiji neprestane poraze na sovjetsko-nemški fronti. Sovjetske čete so popolnoma potolkle Nemce pri Harkovu in jih ženejo proti Dnjepru. Nemški porazi izzivajo težko krizo v fašističnem taboru in jo vedno bolj zaostrujejo. Pod vplivom porazov nemških čet na sovjetsko-nemški fronti je padel največji zaveznik Hitlerjeve Nemčije, Mussolinijeva fašistična Italija. Edina velika država v Evropi, ki se je priključila Hitlerju, je vržena iz sedla. Kapitulacija Italije približuje fronte Nemčiji sami in Balkan lahko postane bojišče. Približuje se neogibni trenotek zloma Nemčije in njenih satelitov. In v takem položaju, ko od Hitlerja odpadajo njegovi zavezniki, bolgarski krmarji, ki so popolnoma izgubili glavo, potiskajo Bolgarijo v krvavi vrtinec vojne.

Pred Bolgarijo in njenim ljudstvom se sedaj odpirata dve poti. Prva pot je, iti za Nemčijo še dalje. V tem primeru bo postala predmet množičnega bombardiranja ter bo doživela fizično uničevanje Bolgarov in končno popolni vojaški zlom ter novo, neprimerno težjo katastrofo kakor leta 1918.

Druga pot je pot osvoboditve Bolgarije od nemških čet, pot borbe za svojo lastno narodno varnost, za narodno svobodo in neodvisnost. Po tej poti Bolgarija lahko pride iz slepe ulice, v katero so jo potisnili dinastija in Hitlerjevi lakaji.

Ali Bolgarija lahko gre po tej poti? Vsi znaki, ves razvoj dogodkov govori, da to lahko stori, če se takoj dvigne proti nemškim okupatorjem in njihovim služabnikom, izdajalcem bolgarskega naroda. Res da to ni tako lahko storiti. Tega se poslužujejo Hitlerjevi hlapci, trdeč, da bo Bolgarija, če odbije svoje sodelovanje s Hitlerjem, izzvala Hitlerjevo maščevanje nad seboj in da bodo padale nepotrebne žrtve. Toda to ni resnica. Hitler sedaj nima moči, s katerimi bi potlačil svoje nepokorne vazale. Njegove glavne sile so vezane na sovjetsko-nemško fronto. Hitlerju grozi nevarnost zavezniškega vdora v Evropo. Vse to mu ne dovoljuje, da bi razmetaval svoje rezerve. Hitler nima več na razpolago italijanskih divizij. Hitler nima več divizij niti za samo okupacijo, kaj šele za borbo proti bolgarski vojski. Če bi se uprli, bi bolgarska vojska in bolgarsko ljudstvo imelo oboroženo pomoč Narodno Osvobodilne Vojske Jugoslavije in grških partizanov. Vsekakor bo bolgarsko ljudstvo imelo manj žrtev, če gre po poti odkrite borbe proti Hitlerjevi Nemčiji, kakor če ji sledi do njenega popolnega propada. Kapitulacija Italije je dala sedaj bolgarskemu ljudstvu ve-

like možnosti, da gre po poti borbe, da izžene nemške osvajalce iz svoje dežele in da jo osvobodi narodnega suženjstva. Besedo ima bolgarsko ljudstvo.

Sovjetska vlada je kljub nemškemu prodiranju v Bolgarijo in kljub izkoriščanju njenega ozemlja za vojno proti Sovjetski Zvezi pokazala veliko potrpežljivosti, vedoč, da je bolgarskemu narodu tuja nemška politika sedanjih bolgarskih krmarjev. Ruski narod, ki je prelił svojo kri za svobodo bratskega bolgarskega naroda in sedaj nosi glavno težo borbe proti nemškim tolovajem, ki ugonablajo tudi bolgarski narod, sporoča bolgarskemu narodu, da ima tudi njegova potrpežljivost svoje meje. Narodi Sovjetske Zveze ne morejo dopustiti, da hitlerjevci izkoriščajo bolgarsko ozemlje za vojno proti njihovi domovini. Če se bolgarski narod ne dvigne, da obračuna s svojimi zaslužnjevalci, potem bo namesto ljubezni popolnoma zaslužen žel mržnjo velikega naroda, ki se bori tudi za svobodo bolgarskega naroda. Narodi Sovjetske Zveze so se vedno zanimali za usodo bolgarskega naroda, svojega slovanskega brata, in zato pozivajo Bolgare, da izpeljejo svojo domovino iz fašističnega tabora ter rešijo čast, svobodo in neodvisnost svoje domovine.

Objavljeno po moskovskem radiu oktobra 1943.

POZIV VSESLOVANSKEGA ODBORA V MOSKVI BOLGAROM

Dragi bolgarski bratje!

Veliko vznemirjenost in ogorčenost vzbujajo v vseh slovanskih srcih današnji politični položaj Bolgarije in vloga, ki jo igra bratski bolgarski narod v sedanjih vojni.

Zvesti svojim zgodovinskim tradicijam so se strnili slovanski narodi tesno skupaj ter branijo skupaj z vsem svobodoljubnim človeštvom v boju na življenje in smrt svojo neodvisnost, svojo svobodo in čast pred fašističnimi zverinami, najhujšimi sovražniki Slovanov. Ljubljeni naš brat, veliki ruski narod, junaško prenaša glavno težo boja za blagor vsega človeštva proti razbojniškemu hitlerjevskemu bloku. Neusahljiva moč Sovjetske Rusije in duševna moč sovjetskega ljudstva ter njegova vdanost stvari svobode so že odločili izid te vojne. Hitlerjevski vojni stroj se stresa pod mogočnimi udarci Rdeče Armade. Ruski narod zadaja hitlerizmu nezaceljive rane. Izganja sovražnika s svete ruske zemlje, pripravlja popolno uničenje hitlerjevskih osvajalcev ter prinaša osvoboditev vsem zaslužnjem slovanskim narodom in vsem evropskim deželam, ki so jih zasedli fašisti.

Pod udarci Rdeče Armade z vzhoda in vojaških zavezniških sil na zapadu razpada hitlerjevska razbojniška koalicija. Italija je že kapitulirala ter obrnila svoje orožje proti Hitlerju. Zmeda in strah zaradi bližajočega obračuna sta se polastila hitlerjevskih plačancev na Finskem, Ogrskem in v Romuniji.

Tudi nad vašo deželo so se zgrnili temni oblaki. Plamen krvave uničevalne vojne se bliža bolgarskim mejam. Razgaljena je laž tistih ljudi, ki so prepričevali, da bo Bolgarijo obvarovala vojna s hitlerjevsko Nemčijo.

Nasprotno. Zveza z hitlerjevsko Nemčijo spreminja Bolgarijo v vojno pozorišče. Pred tremi leti so vas izdajalsko izročili Nemcem v sužnost. Na podlagi vojne zveze so hitlerjevski agenti združili Bolgarijo z imperialistično Nemčijo.

Vsi resnični prijatelji Bolgarije so se zavedali, kako brezumen je bil ta korak. Vsa preteklost vaše mnogo trpeče dežele je govorila zoper zvezo z Nemci. Nemci so vaši najhujši sovražniki. Grozna katastrofa je bila posledica pogubne zveze z Nemčijo. Nemški načrti o zaslužnjem Bolgarije so bili sedaj posebno zahrbtni. Krvoločni roparji so delovali tajno. Vedno so si poiskali podkupljivih odpadnikov, ki so bili njim na ljubo pripravljeni žrtvovati svojo Domovino in svoj narod.

Bratje, tudi sedaj delujejo med vami izdajalci, Hitlerjevi agentje. Vam so znana imena teh ljudi, ki peljejo deželo v pogubo. Spomnite se na primer na delovanje takega podlega hitlerjevskega plačanca, kakor je Peter

Gabrovski in podobni. Ozrite se okrog sebe in prepričajte se, kaj so napravili hitlerjevski agentje z Bolgarijo. Kmetom odvzemajo poslednje, kar pridobijo z delom, in pomagajo Nemcem uničevati starodavno bolgarsko kulturo. Z njihovo pomočjo skrunijo najvišje narodne svetinje ter zasmužejo vašo narodno čast. Hitler je pridobil svoje bolgarske plačance, da so izvršili samomorilno pustolovščino, ko so napovedali vojno dvema svetovnim državam, Angliji in Ameriki.

Hitlerjevski plačanci so morali popustiti le spričo velike bratske tradicije in prijateljstva ruskega in bolgarskega naroda. V težkih časih mnogo stoletij trajajočega jarma je ruski narod z bratsko ljubeznijo podpiral vaše domoljube, ki se niso hoteli pomiriti s tujim imperializmom. Ruski narod vam je pomagal v krvavih bojih priboriti si neodvisnost. Na tisoče ruskih junakov je ostalo na bojnih poljanah in dalo življenje za vašo državo. S pomočjo velikega ruskega naroda so si priborili vaši dedje in očetje svojo državno samostojnost.

Hitlerjevski hlapci so se bali javno zagnati bolgarsko vojsko v bratomorno vojno proti Rusom, toda poslali so bolgarske čete v Jugoslavijo, kjer z njimi zamenjujejo divizije, ki jih pošilja Hitler proti vašim ruskim bratom. Bolgarska vojska pokriva svojo zastavo s sramoto, ko preleva kri jugoslovanskih domoljubov. Vaši vojaki in oficirji postajajo sovražniki vaših slovanskih bratov. Po volji hitlerjevcev opravljajo na Balkanu sramotno žandarstvo službo.

Ko so vas izročili pod nemški jarem, so računali izdajalci s tem, da jih ne bo zadela nobena kazen. Upali so, da bo Nemčija kmalu zmagala. Toda ko so se tako nepremično vezali s Hitlerjem so se kruto zmotili. Nemška vojska doživlja poraz za porazom. Rdeča Armada goni Nemce nazaj proti zapadu. Sovjetske čete zavzemajo eno utrjeno nemško obrambno črto za drugo. Sovjetski bojovníki izganjajo osvajalce korakoma s svoje zemlje. Toda fašistična zverina se še upira in grizla bo tako dolgo, dokler ne bo popolnoma pobita. Da bi odložil uro svojega neogibnega pogina, hoče sovražnik s pomočjo provokacij in prevar razvneti novo vojno ognjišče.

Bratje Bolgari!

Zastopniki slovanskih narodov se spet obračajo k vam. Sramoto in žalost občutimo, ko vidimo Bolgarijo v taboru sovražnikov Slovanov. Burgas, Varna in Ruščuk imajo bolgarska imena. Toda kakor tudi druga bolgarska пристanišča so že davno postala Hitlerjeva pomorska oporišča, ki jih hoče izkoristiti proti ruskemu narodu, proti Sovjetski Zvezi. Bolgarske železnice in bolgarska mornarica prevažajo nemško vojaško gradivo, ki gre na sovjetsko-nemško fronto. Z Bolgarijo gospodarijo hitlerjevci, ki so vašo deželo izropali, pograbili železnice, ceste, pristanišča in letališča.

Hitlerjevska agencija v Bolgariji hoče bolgarski narod prevariti, da se bori za združeno Bolgarijo, ko zahteva priključitev Tracije in Makedonije kot izpolnitev narodnega ideala bolgarskega naroda.

Budalost in laž, poceni prevara. Zločinski politikantje so izročili Bolgarijo sramoti in zasmehu. S svojimi četami varujete, kar je Nemčija oropala na zasedenem ozemlju, ter dušite osvobodilni boj narodov, ki jih je zaslužnil Hitler. Resnični gospodar Tracije in Makedonije kakor tudi Bolgarije je danes fašistična Nemčija. Za navidezno oblast v Traciji in Makedoniji so bolgarski oblastniki izročili v roke Hitlerju dejansko oblast nad Bolgarijo.

Zadostitev interesov bolgarskega naroda, namreč ustanovitev svobodne, neodvisne, močne in demokratične Bolgarije, ki zagotavlja resnično narodno združitev Bolgarov, je mogoča samo na podlagi prijateljskega soglasja z balkanskimi narodi in zlasti z jugoslovanskim narodom, s podporanjem združenih svobodoljubnih narodov, ne pa na podlagi sovražnih dejanj proti Narodno Osvobodilni Vojski Jugoslavije in ne na podlagi sodelovanja v razbojniški hitlerjevski vojni proti velikim demokratičnim državam.

Bratje Bolgari!

Samo pogumen boj rodoljubov bo preprečil bližajočo se katastrofo. Vemo, da je velika večina bolgarskega naroda proti usodepolni in nenaravni zvezi s fašistično Nemčijo. Kot živ dokaz za to služi združitev domoljubnih sil v Domoljubno Fronte, vedno večje partizansko gibanje v deželi in prestop skupine čet bolgarskega ekspedicijskega zbora v Narodno Osvobodilno Vojsko Jugoslavije proti nemškim osvajalcem.

Toda samo če se nemudoma pretrga zveza s fašistično Nemčijo in če Nemce in njihove plačance takoj izženete, bo mogoče varovati deželo pred katastrofo, še strašnejšo katastrofo kakor 1918.

V tej odločilni zgodovinski uri se obračamo zastopniki vseh slovan-
skih narodov do vas s pozivom:

Napnite vse sile in strgajte okove nemško-fašističnega suženjstva!

Ustavite z vsemi sredstvi, ki jih imate na razpolago, izvažanje žita in pridelkov v Nemčijo in prekinite vsako drugo pomoč nemškim roparjem!

Ne hodite na delo v Nemčijo! Vrnite se z nemškega prisilnega dela!

Na široki fronti razvijajte partizanski boj! Na vse načine izpodkopavajte hitlerjevske načrte za izkoriščanje bolgarske vojske kot topovske hrane proti vojski domoljubnih narodov! Bolgarske čete, ki so v Jugoslaviji, naj podajo svojo roko Narodno Osvobodilni Vojski Jugoslavije ter sklenejo bratsko zvezo proti nemškim osvajalcem, smrtnim sovražnikom vseh Slovanov.

Nastopil je ugoden trenutek, da se nastopi. Bolgarija lahko pretrga sramotno zvezo z Nemčijo. Nemške čete odvažajo na vzhod, kjer jih razbija zmagoslavna Rdeča Armada. Na zapadu grozi Hitlerju vpad za-
vezniških vojsk. S kapitulacijo Italije se je zasedba njenih vojsk na Bal-
kanu izpraznila. Bolgarija ima izhod, ima še možnost, da se reši narodne

katastrofe, ki ji grozi, in da zavzame dostojno mesto v vrsti svobodoljubnih narodov po vojni.

Torej v boj, slavni bolgarski domoljubi!

Oficirji, podoficirji in vojaki bolgarske vojske! Ljudstvo pričakuje od vas velikega junaškega dejanja za svobodno Domovino. Obrnite orožje proti nemškim osvajalcem! Skupaj z jugoslovanskimi in albanskimi partizani se borite za osvoboditev Bolgarije izpod jarma fašističnih razbojnikov.

Dvignite se v odločilen boj, delavci in kmetje Bolgarije, bolgarska narodna inteligenca!

Duhovništvo Bolgarske Pravoslavne Cerkve! V vaših hramih božjih naj zadoni poziv na boj proti Hiflerju ter vroče molitve, da bi se ljudstvo čimprej otreslo oblasti nemških sovražnikov!

Ljudstvo, ki se bori za svojo svobodo, je nepremagljivo.

Ven z Nemci iz slovanskih dežel!

Živela svobodna, neodvisna, močna in demokratična Bolgarija!

Živela bojевна enotnost slovanskih narodov!

Smrt nemškim osvajalcem!

Podpisani:

Predsednik Vseslovanskega odbora v Moskvi generalni poročnik Aleksander Gundorov.

Člani odbora: Ruski pisatelj Aleksej Tolstoj. Ukrajinski pisatelj Petropanč. Beloruski pisatelj Jakob Kolar. Češki univ. prof. Zdenek Nejedlý. Jugoslovanski politični delavec Božidar Maslarič. Poljska pisateljica Wanda Wasilewska.

Odgovorni tajnik Vseslovanskega Odbora Vladimir Osminin.

Moskva 22. I. 1944.

DOSLEJ JE IZŠLO:

- Št. 1. Za dvajsetletnico Lenínove smrti — nemški beg pred Leningradom
- Št. 2. Katynska grozodejstva — največja nemška provokacija
- Št. 3. V. M. Molotov: Sprememba ljudskega komisariata Zveze Sovjetskih Socialističnih Republik za obrambo in za zunanje zadeve iz skupnih zveznih komisariatov v ljudske komisariate zveznih republik
- Št. 4. Deseto zasedanje Vrhovnega sovjeta ZSSR
- Št. 5. Sovjetska Rusija in slovanske države
- Št. 6. Govor ministrskega predsednika Velike Britanije Winstona Churchilla
- Št. 7. Georgij Dimitrov: Kam gre Bolgarija?

Univerzitetna knjižnica Maribor

16404/7

095001208

COBISS •